

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนอาศัยการอ่านเป็นกิจกรรมสำคัญ การหัดอ่านจึงเป็นทักษะเบื้องต้น และพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ ซึ่งต้องดำเนินการตั้งแต่แรกเข้าโรงเรียน แม้เมื่อเด็กเรียนชั้นสูงแล้วก็ต้องฝึกฝนไปจนกว่าจะสามารถอ่านแตกฉาน อ่านโดยพิเคราะห์และสามารถใช้ประโยชน์จากการอ่านได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังต้องฝึกฝนให้อ่านจนเป็นอุปนิสัยด้วย (แม้นมาส ขวลิขิต, 2544, หน้า 72) และในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนถือได้ว่า การอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลาย เนื่องจากกิจกรรมในโรงเรียนประมาณร้อยละ 80 - 90 ต้องอาศัยการอ่านเป็นสำคัญ (Strang, 1976, p. 11) ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนใช้มากกว่าทักษะอื่น ดังนั้นความก้าวหน้าทางวิชาการของนักเรียนจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านให้เกิดการเรียนรู้ ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านสูงย่อมได้รับความรู้และประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่าผู้ที่ค่อยความสามารถในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ มานิต บุญประเสริฐ (2526, หน้า 9) มีความเห็นว่า ถ้าผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเป็นอย่างดีแล้วการเรียนวิชาอื่น ๆ ย่อมเกิดผลอย่างรวดเร็วทำให้มีผลการเรียนดีไปด้วย ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า “การอ่านเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ และสามารถทำให้เล่าเรียนได้เก่งจนประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี” (ฉวีวรรณ อุหาภินันท์, 2542, หน้า 3)

จากการศึกษาของ วรณี โสมประยูร (2542, หน้า 120) พบว่า การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญ และจำเป็นมากในการดำรงชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นสังคมของข่าวสาร วิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารจึงมีความสำคัญในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น เนื้อหาสาระทางวิชาการรวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันจะต้องอาศัยการอ่านจึงจะสามารถเข้าใจ และสื่อความหมายกันได้ถูกต้อง การอ่านเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการแสวงหาความรู้ ดังนั้นผู้มีทักษะในการอ่านหรือความสามารถในการอ่าน คือสามารถอ่านได้มาก อ่านได้เร็ว อ่านได้ถูกต้องและอ่านได้หลายภาษา จึงมีโอกาสประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และด้านสังคม ด้านการศึกษาหาความรู้ ตลอดจนด้านข่าวสารข้อมูลได้กว้างไกล และทันสมัยกว่าผู้อื่นที่ขาดทักษะในด้านการอ่าน (พรทิพย์ ชาตะรัตน์, 2546, หน้า 59)

สืบเนื่องมาจากความสำคัญของการอ่านที่ใช้เป็นกิจกรรมหลักในการเล่าเรียนแล้ว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล ยังได้ระบุในคำอธิบายรายวิชาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ว่า

ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน โดยใช้ทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูดอย่างมี วิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์ ให้สามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็น เหตุเป็นผล ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม มีนิสัยรักการอ่าน มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด ภูมิใจในความงามของภาษาเห็นคุณค่าร่วมกันอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาไทย รักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติตลอดไป

นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีกิจกรรมที่ต้องใช้วิธีการอ่านตามหลักสูตร หลายประการเช่น การอ่านออกเสียงข้อความ เรื่องสั้น บทร้อยกรองง่ายๆที่ประกอบด้วยคำพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 1,200 คำ อ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ อ่านหนังสือที่ตนสนใจเหมาะสมกับวัย อ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย อ่านข้อมูลแผนภาพ แผนภูมิ เป็นต้น โดยธรรมชาติของพัฒนาการเด็กใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีพัฒนาการที่เอื้อต่อการอ่านหลายประการ ซึ่งนักจิตวิทยาและ นักการศึกษาได้ศึกษาจากพัฒนาการทางด้านร่างกาย ความคิด ความถนัดและความสนใจของเด็ก พบว่าพัฒนาการของเด็กในวัยนี้ว่าเป็นวัยที่เริ่มต้นอ่านอย่างอิสระและถ่ายทอดโยงความรู้ การสอนอ่าน ในขั้นนี้ครูควรแนะนำให้เด็กรู้จักส่วนประกอบของคำได้แก่ พยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดและตัวการันต์ ทั้งนี้เป็นการเตรียมตัวเพื่อนำไปสู่การอ่านด้วยตนเอง ต่อมาเมื่อเด็กพบ หนังสือประเภทต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาแตกต่างจากหนังสือแบบเรียน เด็กต้องการคำแนะนำจากครูใน การที่จะเลือกหนังสืออ่านให้เหมาะสมกับวัยและความสนใจ เนื้อเรื่องบางเนื้อเรื่องให้ความคิดและ เนื้อหาที่ซับซ้อน ครูจึงจำเป็นต้องให้คำแนะนำ ส่วนการอ่านในใจจะเริ่มค้นในขั้นนี้ซึ่งเป็นการอ่านเก็บ ความว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหนและอย่างไร กระบวนการสอนอ่านจึงเป็นการอ่านเพื่อจับใจความ สำคัญ ในขั้นนี้เด็กจะอ่านหนังสือได้มากขึ้น อยากรู้ อยากเห็นมากขึ้น สนใจในชีวิตจริงมากขึ้น ดังนั้นเด็กจึงชอบหนังสือสารคดีสั้น ๆ ที่ให้ความรู้ ชอบหนังสือนิทาน หนังสือวิทยาศาสตร์ ประวัติบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียง (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2539, หน้า 12)

แต่โดยที่การสอนอ่านภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ นอกจากจะสอนให้อ่านและ เขียนได้ตามความคาดหวังของหลักสูตรแล้ว ครูผู้สอนยังจะต้องสอนภาษาไทยให้ครอบคลุม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เช่น สอนให้มีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี มีทักษะชีวิตมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรักชาติ มี จิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและมีนิสัยรักการอ่าน

การสอนอ่านจับใจความเป็นสิ่งสำคัญเพราะถ้าอ่านแล้วจับใจความไม่ได้หรือผิดไปจาก เจตนาของผู้กำหนดข้อความแล้วย่อมก่อให้เกิดปัญหา ในการสอนอ่านควรเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ มีวิจารณ์ญาณ ทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านอย่างถูกต้องไม่เป็นเหยื่อของ

ข้อความที่มีเจตนาร้ายแอบแฝงอยู่ ซึ่งองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ได้จัดประชุมสมาชิกในโลกเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการรณรงค์ให้คนทั่วโลกรู้หนังสือเพื่อ แสวงหาความรู้มาพัฒนาตนเองของคนในทวีปเอเชียขึ้นในปีพุทธศักราช 2503 – 2523 ที่กรุงการาจี ปากีสถาน กำหนดว่าภายในเวลา 20 ปี คือเมื่อถึง พ.ศ. 2523 ทวีปเอเชีย จะปลอดผู้ไม่รู้หนังสือ แต่ปรากฏว่าเมื่อเวลา 20 ปีล่วงไปแล้ว ผู้คนในเอเชียส่วนใหญ่ ก็ยังไม่รู้หนังสือ สำหรับประเทศ ไทยนั้นตามสถิติของกรมศึกษานอกโรงเรียนพบว่าผู้อ่านหนังสือไทยเฉลี่ยวันละ 72 คน เท่านั้น (แม่นมาส ขวลิต, 2544, หน้า 72) และจากสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติมีการสำรวจพบว่า อัตราเฉลี่ยการอ่านหนังสือของเด็กไทยอายุ 6 ปีขึ้นไป ในปีพ.ศ. 2548 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 69.1 ส่วนในปี พ.ศ. 2551 มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 66.3 ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตราเฉลี่ยการอ่านหนังสือของเด็กไทย มีแนวโน้มต่ำลง และจากผลการประเมินสถานะ การพัฒนาคนและสังคมไทยในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 - 2554) พบว่าในด้านของการเรียนเป็นเรื่องที่ ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างสูงทั้งนี้เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 4 วิชาหลักคือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด ในด้านทักษะการอ่าน ของนักเรียนส่วนใหญ่มีค่าไม่เกินระดับ 2 จากทั้งหมด 5 ระดับ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 10 หน้า 48) นอกจากนี้ในวงการศึกษ จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการอ่าน พบว่าการอ่านจับใจความเป็นปัญหามากที่สุด คือ อ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ สรุปประเด็น ไม่สามารถแยกความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นได้ ทำให้ไม่รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควรทั้งยังเป็น ปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการศึกษาวิชาต่างๆ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 188) ซึ่ง นักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านน้อย ส่วนหนึ่งเกิดจากนักเรียนจำนวนมากจับใจความไม่เป็น หรืออ่านได้ช้าทำให้เกิดความเบื่อหน่าย (แววมยุรา เหมือนนิล, 2541, หน้า 5) ส่วนหนึ่งอาจ เนื่องมาจากการสอนของครูที่มีการวางแผนไม่ดี ขาดความพร้อมในการสอน เรื่องที่นำมาอ่านยาก เกินไป ครูจัดกิจกรรมไม่เหมาะสมกับนักเรียน ใช้วิธีการสอนที่ไม่น่าสนใจ และปัญหาทางภาษาถิ่น (พัชนีย์ หนูคง, 2546, หน้า 3)

จากข้อมูลการรายงานผลการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ (Nation Test: NT) ปีการศึกษา 2553 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระดับประเทศมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียน สาระการเรียนรู้ภาษาไทยเฉลี่ยร้อยละ 50.95 และ ผลจากการประเมินของฝ่ายนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง เขต 1 ซึ่งเป็นการรายงานผลผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน (NT) ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับ

จังหวัดรวมทุกขนาด โรงเรียน ปีการศึกษา 2554 พบว่า มีความสามารถทางการอ่านภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 61.10

สำหรับโรงเรียนเทศบาลวัดดุ่มมหาชัยชุมพล สังกัดเทศบาลนครระยอง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ความสามารถในการอ่านสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 67.66

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการอ่านของนักเรียนยังมีจุดบกพร่องที่จะต้องแก้ไข ผลการเรียนรู้ทักษะภาษาไทยยังไม่เป็นที่พอใจ ปัญหาด้านการอ่านจำเป็นต้องแก้ไขให้ครบถ้วน กระบวนการ (แม้นมาส ชวลิต, 2544, หน้า 73) ในการสอนอ่านจับใจความจะให้บรรลุเป้าหมายนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ควรมีเทคนิคการสอนอ่าน รวมทั้งมีวัสดุประกอบการเรียน สื่อ กิจกรรมที่ดี แบบฝึกหัดเสริมการอ่าน โดยเน้นให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง และควรให้เด็กได้มีการฝึกฝนตั้งแต่ ชั้นประถมในระดับต้น ๆ ดังนั้นครูจึงควรที่จะศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาให้ผู้เรียน ได้มีทักษะการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านจับใจความ

การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การสอนอ่านมีความหมาย และสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้อย่างสมบูรณ์ถือเป็นสื่อและเครื่องมือในการเรียนรู้ ที่เราใจให้นักเรียนได้ฝึกซ้ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถนำมาทบทวนและทำความเข้าใจบทเรียนด้วยตนเอง เป็นการฝึกทักษะทางภาษาให้ดียิ่งขึ้น และจดจำเนื้อหาได้คงทน ส่วนวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสนใจ คือการนำเทคนิคการเขียนแผนผังความคิดมาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังเช่นงานวิจัยของ อำภา เวฬุวนารักษ์ (2553) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความและเจตคติต่อการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์กับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด พบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้แผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ส่วนงานวิจัยของเครือวัลย์ ภูมิศรีแก้ว (2552) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะกับกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด ผลการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาการอ่านสรุปใจความสำคัญ เพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง เรียบเรียงใจความสำคัญด้วยสำนวนตนเองนำไปเป็นองค์ความรู้สู่การวิเคราะห์ได้ สำหรับงานวิจัยของ ประกายแก้ว มุกดาดี (2552) ได้ศึกษาถึงความสามารถในการอ่านคำที่มีตัวสะกดด้วยการใช้

แบบฝึกทักษะการประสมคำด้วยภาพกับแผนผังความคิด พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการใช้แบบฝึกทักษะการประสมคำด้วยภาพกับแผนผังความคิด มีความสามารถในการอ่านคำที่มีตัวสะกดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ มีงานวิจัยของผู้วิจัยอีกหลายท่านที่วิจัยแล้วพบว่า เทคนิคแผนผังความคิด สามารถใช้พัฒนาการเรียนรู้ได้เช่น งานวิจัยของดวงพร นิลสศไส (2551) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับแผนผังความคิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามปกติ และงานวิจัยของประคอง ภูวงษ์ (2550) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ด้านการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิ๊กซอ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ด้านการอ่าน สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบจิ๊กซอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เช่นกัน

จากข้อมูลดังกล่าวพิจารณาได้ว่าวิธีที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและจับใจความสำคัญได้ คือการใช้แผนผังความคิด เนื่องจากแผนผังความคิด เป็นแผนผังที่แสดงการเชื่อมโยงแนวคิดของผู้เขียนแผนผังนั้น ได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการอ่าน การฟัง การคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหา ส่วนวิธีการที่จะช่วยให้เข้าใจเรื่องที่อ่านจับใจความ ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่า วิธีการที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการอ่านจับใจความได้ดีที่สุดคือการสร้างแผนผังความคิด ซึ่งจะทำให้แบบฝึกมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาคำจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย อีกทั้งยังเป็นประโยชน์กับครูผู้สอนภาษาไทยคนอื่นๆจะได้นำไปปรับใช้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้แผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/ 80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังใช้แบบฝึก

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางให้ครูได้นำแบบฝึกการอ่านจับใจความไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดทำแบบฝึกการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวนนักเรียน 3 ห้องเรียน รวม 101 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนอ่านด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้แผนผังความคิด สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สาระที่ 1: การอ่านมาตรฐาน ท.1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ข้อที่ 2 การอ่านจับใจความ ซึ่งเป็นบทอ่านที่ค้นคว้ามาจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน แบบเรียน และหนังสือต่าง ๆ ที่ให้ความรู้และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ลักษณะของบทอ่านเป็นประเภทร้อยแก้ว เช่น นิทานพื้นบ้าน

สารคดี นิทานแฝงคติธรรม ฯลฯ โดยมีโครงสร้างความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของบทอ่าน แบ่งเป็น 5 ข้อความ คือ ข้อความเชิงบรรยายหรือลำดับเหตุการณ์ ข้อความเชิงเหตุผล ข้อความเชิงปัญหาและการแก้ไข ข้อความเชิงเปรียบเทียบ ข้อความเชิงให้รายละเอียด

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 15 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้แผนผังความคิด หมายถึง ชุดของสื่อการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเอง ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีโครงสร้างประกอบด้วย คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้แบบฝึก คำชี้แจงสำหรับนักเรียน เนื้อหา ตัวอย่าง กิจกรรม เฉลย สรุปเสริมความรู้ แบบทดสอบประจำแบบฝึก ตามลำดับ เพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้แผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. การอ่านจับใจความภาษาไทย หมายถึง ความสามารถในการอ่านของนักเรียนแล้วเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ แปลความหมายของเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เรียงลำดับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ สรุปใจความสำคัญ ข้อความรู้ ข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งวัดความสามารถในการอ่านจับใจความได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก

3. แผนผังความคิด หมายถึง แผนภาพที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดหลักกับความคิดรอง ซึ่งเป็นสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านและจะเป็นแนวทางในสรุปใจความสำคัญ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่นักเรียนได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย

5. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านจับใจความ หมายถึง เครื่องมือวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความ ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทั้ง 5 เล่ม ซึ่งเป็นข้อทดสอบที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ แบบปรนัยประเภทเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6. ประสิทธิภาพของแบบฝึก หมายถึง คุณภาพของแบบฝึกที่สร้างขึ้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ใช้ฝึก และทำแบบทดสอบด้านทักษะการอ่านจับใจความหลังการฝึก จนเกิดความสามารถในด้านทักษะการอ่านจับใจความ ในระดับเกณฑ์มาตรฐาน 80/ 80

7. เกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ระดับคะแนนขั้นต่ำที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลังการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้แผนผังความคิด โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญทางด้านการสอนสาระภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ลงมติร่วมกัน

7.1 80 ตัวแรก หมายถึง จำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบด้านทักษะการอ่านจับใจความประจำแบบฝึกได้อย่างถูกต้องผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

7.2 80 ตัวหลัง หมายถึง จำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านจับใจความได้อย่างถูกต้องผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University